

INDEKS OBJUJMA GRAĐEVINSKIH RADOVA

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Izvori i metode prikupljanja podataka

Iskazani podaci prikupljeni su izvještajnom metodom s pomoću obrazaca Mjesečni izvještaj građevinarstva (GRAD-21/M) i Tromjesečni izvještaj građevinarstva (GRAD-21/3M).

Obuhvat i usporedivost

Mjesečni izvještaj građevinarstva i Tromjesečni izvještaj građevinarstva prikupljaju se za poslovne subjekte (pravne osobe i obrte) ili njihove dijelove s 20 i više zaposlenih koji su prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, verzija 2025. (NN, br. 47/24.) u Statističkom poslovnom registru razvrstani u područje F Građevinarstvo.

Podaci se odnose na građevinske radove (na novim građevinama, rekonstrukcijama, popravcima i održavanju postojećih građevina) izvršene na području Republike Hrvatske. Razvrstavanje građevina i radova izvršeno je prema Klasifikaciji vrsta građevina.

Metodologija za istraživanje temelji se na Uredbi (EU) br. 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika te na Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 2020/1197 od 30. srpnja 2020. o utvrđivanju tehničkih specifikacija i modaliteta u skladu s Uredbom (EU) br. 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća o europskim poslovnim statistikama i stavljanju izvan snage deset pravnih akata u području poslovnih statistika.

Metoda izračunavanja indeksa

Indeksi obujma građevinskih radova temelje se na odrađenim satima radnika na gradilištima prilagođenih s faktorom produktivnosti. On se procjenjuje na godišnjoj bazi iz deflacirane vrijednosti radova i odrađenih sati rada, posebno za zgrade, a posebno za ostale građevine. Fluktuacija individualnih vrijednosti faktora produktivnosti ublažena je upotrebom eksponencijalnog izgladivanja vremenske serije. Nakon što se izračunaju indeksi za zgrade i za ostale građevine, u drugom se koraku s pomoću Laspeyresove formule indeks za ukupno građevinarstvo dobiva na indirektni način agregiranjem tih dvaju podindeksa. Ponderi se određuju prema udjelu dodane vrijednosti iz područja F Građevinarstvo prema troškovima proizvodnih čimbenika iz strukturnih poslovnih statistika u baznoj godini.

Kako se faktor produktivnosti procjenjuje na godišnjoj bazi prema podacima iz prethodne godine, podaci za cijelu izvještajnu godinu objavljuju se kao privremeni rezultati. Nakon izračuna stvarne produktivnosti za izvještajnu godinu objavit će se konačni podaci.

Prezentacija indeksa

Prikazivanje i tumačenje indeksa obujma građevinskih radova usklađeno je sa zahtjevima Eurostata za prikazivanje kratkoročnih poslovnih pokazatelja te s Uredbom (EU) br. 2019/2152 Europskog parlamenta i Vijeća.

Kretanje obujma građevinskih radova prikazuje se i tumači stopama promjena izračunanih na temelju sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa. Sezonski prilagođeni indeksi primjenjuju se za mjesečnu usporedbu kretanja obujma građevinskih radova, a kalendarski prilagođeni indeksi za godišnju usporedbu.

Metoda sezonskoga i kalendarskog prilagođavanja

Sezonsko i kalendarsko prilagođavanje provedeno je metodom X13 ARIMA na mjesečnoj seriji indeksa (\emptyset 2021. = 100), koja počinje indeksom za siječanj 2000. U sezonskoj prilagodbi vremenskih serija indeksa isključen je utjecaj slučajne sastavnice. Izračunane serije indeksa obujma građevinskih radova usporedive su s onima koje objavljuje Eurostat.

Produljivanje serije indeksa dodavanjem novih mjesečnih opažanja za svaki idući mjesec može zbog svojstava primijenjene metode sezonske prilagodbe prouzročiti naknadne ispravke već objavljenih sezonski i kalendarski prilagođenih indeksa te trenda za nekoliko mjeseci unatrag.

Napomena o primijenjenoj terminologiji

Pojam "kalendarsko prilagođavanje" na hrvatskom jeziku nije usklađen s prijevodom pojma *working-day adjustment* iz engleskoga, koji znači "prilagodba za broj radnih dana", kako bi se izbjeglo da hrvatski korisnici pogrešno protumače taj termin.

Pod pojmom "prilagodba za broj radnih dana" u kratkoročnim poslovnim statistikama podrazumijeva se kalendarska prilagodba, ali zbog specifičnih Eurostatovih terminoloških zahtjeva u kratkoročnim poslovnim statistikama upotrebljava se spomenuti termin.

Sezonski i kalendarski prilagođeni indeksi

Pojam "sezonski i kalendarski prilagođeni indeksi" podrazumijeva da su izvorni indeksi prilagođeni za sezonu i kalendarske dane u skladu sa zahtjevima Eurostata za kratkoročne poslovne pokazatelje. Podaci koji se uspoređuju s podacima iz prethodnog mjeseca (tj. mjesečna usporedba) prikazuju se u sezonski i kalendarski prilagođenu obliku indeksa obujma građevinskih radova ili iz njih izračunanih stopa rasta.

Kalendarski prilagođeni indeksi

Pojam "kalendarski prilagođeni indeksi" podrazumijeva da su izvorni indeksi prilagođeni za kalendarske dane u skladu sa zahtjevima Eurostata za kratkoročne poslovne pokazatelje. Podaci koji se uspoređuju s podacima od istog mjeseca prethodne godine (tj. godišnja usporedba) prikazuju se u kalendarski prilagođenu obliku indeksa obujma građevinskih radova ili iz njih izračunanih stopa rasta.

Kratice

Eurostat	Statistički ured Europske unije
EU	Europska unija
NN	Narodne novine